

Complexnummer: 528691

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Keppel

Aantal complexonderdelen

11

Monumentnummers van complexonderdelen

22832, 22834, 22838, 528692, 528693, 528694, 528695, 528696, 528697, 528698, 528699

Woonplaats

Laag-Keppel

Gemeente

Bronckhorst

Provincie

Gelderland

Locatie van het hoofdobject

Dorpsstraat LK 41, 6998 AA te Laag-Keppel

Complexomschrijving

Omschrijving van het complex

De HISTORISCHE BUITENPLAATS KEPPEL ligt ten zuidoosten van het dorp Laag-Keppel, bij de plaats waar de vanouds belangrijke wegen van Zutphen naar Emmerik (met een doorwaadbare plaats in de rivier de Oude IJssel) en van Doesburg naar Doetinchem elkaar kruisen. Het kasteelterrein is gesitueerd op een eiland tussen de Oude IJssel en een (inmiddels afgedamde) vertakking van die rivier, de voormalige Molenbeek of Molenstrang. Een dergelijke ligging was niet alleen uit strategisch oogpunt aantrekkelijk, maar bood tevens de gelegenheid tot het exploiteren van een watermolen en het heffen van tol. Het in structuur en detail goed bewaard gebleven historisch complex buitenplaats Keppel, bestaat uit een KASTEEL (1), HISTORISCHE PARK- EN TUINAANLEG (2), BIJGEBOUW MET DIEVENTOREN (3), DIENSTWONING (4), KOETSHUIS (5), TOEGANGSHEK MET BRUG (6), VOETBRUG MET HEK (7), DAM (8), DIENSTWONING (9), WATERMOLEN (10) en POMP (11). De historische buitenplaats wordt gekenmerkt door het vrijwel geheel omgrachte kasteel, omgeven door een landschappelijke parkaanleg. Het kasteelterrein is vanaf de Dorpsstraat te bereiken via een 18de-eeuws smeedijzeren hek, waarnaast twee dienstwoningen. Via een gebogen oprijlaan bereikt men de voormalige voorburcht, waarvan alleen het langgerekte bijgebouw aan de noordzijde resteert. Het kasteel is via een dam toegankelijk. Het staat op een vrijwel vierkante plattegrond en heeft vier vleugels om een binnenplaats. Rond het kasteel ligt een landschappelijke aanleg binnen de (deels afgedamde) armen van de Oude IJssel en op een driezijdig perceel direct aan de noordkant daarvan. Ten noorden van de in 1750 aangelegde weg van Doesburg naar Doetinchem ligt het 18de-eeuwse sterrenbos dat eveneens deel uitmaakt van de historische buitenplaats. Ten westen van de huizen aan de Dorpsstraat ligt het 18de-eeuwse moestuincomplex.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Het huis

Omstreeks 1350 werd een donjon op de plek van het huidige kasteel gebouwd. Het gebouw, dat in later tijd met andere bouwlichamen als een voorgebouw en vleugels aan de zuidwest- (14de eeuw) en noordoostkant (15de eeuw) werd uitgebreid, is in 1510 door de troepen van de Utrechtse bisschop verwoest en direct daarna weer opgebouwd. In 1582 volgde wederom een verwoesting, ditmaal door de Staatse troepen. Het huis brandde grotendeels af. Pas in 1609 kon met de herbouw worden begonnen. De eigenaar Johan van Pallandt had het voornemen het huis in dezelfde omvang en hoogte weer op te bouwen als daarvoor, met toepassing van het muurwerk dat nog bruikbaar was. In 1620 was de herbouw voorlopig voltooid. In 1609 begon men met de stal op het voorplein. Vanaf 1612 werd het werk begeleid door Willem van Bommel, stadsbouwmeester van Emmerik. Hij startte met de restauratie van de donjon op de westhoek waarvan het benedendeel gespaard gebleven was. Het werk is voltooid in 1614. De neergehaalde muren (die uit de gracht oprijzen) liet hij weer optrekken tot hun oorspronkelijke hoogte, de kelder en de ruimte daarboven (het Salet of Blauwe Salon) kregen nieuwe gewelven. Daarna kwam het poortgebouw (ingangsvleugel) aan de beurt. Dit werk is voltooid in 1615. Het kreeg een maniëristische topgevel in Vredeman de Vriestant. De gevel is tegen ouder muurwerk met een trapgevel (zichtbaar aan de achterzijde) gezet. De zaalvleugel (noordoost) kwam in de jaren 1619-1620 tot stand. In het voorste langwerpige deel van de hoofdverdieping kwam de grote zaal, in het achterste deel van de kelder de 'Küchen'. Op de hoeken werden veelhoekige torentjes uitgebouwd. In de hoek tussen het poortgebouw en de zaalvleugel verrees een achtkantige traptoren (voltooid in 1620). Tussen 1743 en 1750 werd de IJsselvleugel (zuidwest) van het kasteel, die uit twee ongelijke delen bestond, verhoogd en verlengd door Gerrit Ravenschot (gevelsteen aan binnenplaatszijde: RENOVATUM MDCCL). In het interieur werd tegen de donjon een trappenhuis gemaakt. Aan binnenplaatszijde kwam op alle verdiepingen een gang die op het nieuwe trappenhuis aansloot. In 1762 werd de keuken verplaatst naar de kelder van de donjon. Omstreeks 1777 werd het poortgebouw ingrijpend verbouwd. Een grote hal werd geconstrueerd ter plaatse van de poort, portierskamer en eerste verdieping. Het vloerpeil kwam ongeveer 1.20 m boven het oude te liggen, op hetzelfde niveau als dat van de Blauwe Salon. De houten toegangsbrug werd vervangen door een dam met een omlaag leidend pad aan de ene zijde en een trap aan de andere zijde naar de nieuwe toegang tot de kelder. De ingangsevel werd gewijzigd. De toegang werd naar het midden verplaatst en kreeg een hoge dubbele deur met classicistische omlijsting boven een stoep met hardstenen treden. De vensters werden in Lodewijk XVI vormen gemoderniseerd. In 1781-1782 kregen de ingangshal en de Blauwe Salon figuratieve stucplafonds in Lodewijk XVI-stijl naar ontwerp van Joseph Peretti. De hal werd symmetrisch ingedeeld. Om de zaal vanuit de hal te kunnen bereiken kwam er een eiken trap met gesneden leuning. In de zaal werden de vensters aan binnenplaatszijde gedicht voor de Lintelo-portretten. In het begin van de 19de eeuw werd het vertrek achter de zaal tot biljartkamer ingericht en opnieuw gedecoreerd. De traptoren achter de ingangspartij kreeg in 1804 een helmdak. In 1850 werd de open achterzijde van de smalle binnenplaats volgebouwd. Bij die verbouwing werd de IJsselvleugel aan de binnenplaats met een halve verdieping verhoogd en de kap gelijk getrokken met die van de nieuwbouw. Na die tijd zouden geen ingrijpende wijzigingen meer aan het kasteel plaats vinden.

Omgeving

De oudste afbeelding van Keppel in zijn omgeving dateert van 1639 (Nicolaas van Geelkercken). Hierop is 't huys Keppel', te zien omringd door geboomte, alsmede de kruising van wegen, de 'Vleck tot Keppel' en de Molenstrang met een watermolen en een sluis. Een eerste tuinaanleg is een paar jaar later op een kaart uit 1645 weergegeven: een weg geeft via een poortgebouwtje toegang tot het vrij grote, omgrachte voorplein. Van daar leidt een brug naar de omgrachte voorburch met de bouwhuizen en vervolgens naar het afzonderlijk omgrachte kasteel. Op het voorplein ligt een tuin met zestien vakken. Die tuin is er in 1739 nog steeds, getuige een kaart van W. Leenen uit dat jaar. De voorburch is trapeziumvormig. Langs de noordoost- en zuidwestzijde bevinden zich de bijgebouwen.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Op de noordoosthoek van het linker bijgebouw staat de overhoeks geplaatste Dieventoren. Tussen de bijgebouwen liggen elkaar kruisende lanen omgeven door een cirkel. De Molenstrang ten zuiden van het kasteelterrein had via een duiker verbinding met het grachtenstelsel. Ten westen van het kasteelcomplex en het dorp is de moestuin met bedden en fruitbomen afgebeeld, die nog steeds in die vorm aanwezig is. Een volgende fase in de aanleg rond het kasteel dateert van het midden van de 18de eeuw. Toen werd ten noorden van de toenmalige weg van Doesburg naar Doetinchem (die 'Duistere Dijk' of 'Rijndijk' heette) een sterrenbos aangelegd op een heuvel, de voormalige Galgenberg, dat nog steeds vrijwel intact aanwezig is. De heuvel heette in 1817 (kadastrale minuut) 'De Vrangens Bult', een verbastering van Varange (Warande). Acht lanen voerden naar de top. Aan de voet van de heuvel werden de lanen door een pad in cirkelvorm doorsneden. Alle lanen waren gericht op een toren. Vanaf het noorden rechtsomgaand: op Hummelo, Zelhem, Doetinchem, Zeddum, kasteel Keppel, Angerlo, Doesburg en Steenderen. Ten oosten van het sterrenbos leidt een laan naar het splitsingspunt van de Oude IJssel. Deze laan, de Ruurlose Allee, komt voor op een kaart uit 1750 en is kort daarvoor aangelegd. De functie van de oude weg van Doesburg naar Doetinchem, de Duistere Dijk, is na 1750 vervallen. Deze is vervangen door een kaarsrechte weg ten zuiden daarvan, evenwijdig aan de Oude IJssel. Tussen 1774 en 1776 werd een slingerbosje in een overgangsstijl tussen de formele 18de eeuw en de landschapsstijl aangelegd ten noordoosten van het kasteel, op een driehoekig terrein tussen de Oude IJssel, de Ruurlose Allee en de nieuwe weg naar Doetinchem. Tussen 1780 en 1810 is het splitsingspunt van de Oude IJssel en de Molenstrang verlegd naar het zuidoosten en er is een nieuwe watergang gegraven. Er ligt nu een driehoekig eiland ten oosten van het kasteel (tussen de oude Molenstrang en het splitsingspunt van de Oude IJssel). Het zuidelijke bouwhuis is afgebroken. De toegangsroute tot het kasteel is verlegd. Hij loopt niet meer via het voorplein met de tuinen over het binnenplein naar het kasteel, maar komt nu direct aan op het binnenplein en loopt over het afgebroken rechter bouwhuis richting kasteel. In het midden van de 19de eeuw vinden werkzaamheden op het terrein plaats waarbij de omgrachting van de voorburch voor een groot deel wordt gedempt en het terrein geëgaliseerd. Of dat samen hing met een tuinontwerp van J.D. Zocher uit 1835 voor het deel ten noorden van het kasteel is mogelijk. In 1880 maakt tuinarchitect Dirk Watzel een ontwerp voor het park rond het kasteel. Hij maakt gebruik van bestaande elementen, zoals de oude oprijlaan en twee rechte lanen langs de gracht, zoals Zocher in zijn ontwerp ook had aangegeven. Voorts handhaaft hij de diagonale zichtas over een glooiend grasveld in de richting van de brug over de Oude IJssel en het etablissement de Gouden Leeuw. In de punt ten zuidoosten van het kasteel (in 1832 'bosch') ligt bij Watzel een wandelbos met slingerpaden. Een stelsel van zichtassen van en naar het kasteel maken deel uit van zijn ontwerp. In de jaren vijftig van de 20ste eeuw werd de waterstaatkundige toestand rond het kasteel nogmaals gewijzigd. Teneinde de waterafvoer en de scheepvaart te bevorderen werd besloten aan de zuidkant een nieuw riviervak aan te leggen, waardoor de Molenstrang moest worden gedempt en rond het kasteel en het dorp een waterkering werd gelegd. In 1953 werden de werkzaamheden voltooid.

Omgrenzing

De historische buitenplaats wordt aan de zuidkant omsloten door voet van de dijk langs de gedempte Molenstrang, aan de westkant door de buitenzijde van de gracht achter de bebouwing van de Dorpsstraat, aan de noordkant door de zuidzijde van de weg van Doesburg naar Doetinchem en aan de oostkant door het wandelbosje ten noorden van de Oude IJssel en het (deels gedempte) beloop van deze rivier tot aan de splitsing met de Molenstrang. Voorts horen bij het beschermde buitenplaatscomplex het Sterrenbos ten noorden van de weg van Doesburg naar Doetinchem en de moestuin ten westen van de bebouwing aan de Dorpsstraat. De omgrenzing van het complex alsmede de situering van de complexonderdelen staan op de bij de bescherming behorende kaart aangegeven.

Waardering van het complex

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De HISTORISCHE BUITENPLAATS KEPPEL is van bijzonder cultuur-, architectuur, tuinhistorisch en landschappelijk belang:

- wegens de ouderdom
- wegens de ontwikkelingsgeschiedenis
- wegens de landschappelijke waarde
- wegens de architectuurhistorische betekenis van het hoofdgebouw
- wegens de sociaal-historische betekenis voor de omgeving
- wegens de aanwezigheid van een aantal formele laanelementen en het sterrenbos uit de 18de eeuw
- wegens de inrichting van het landschapspark en de samenhang met het kasteel
- wegens de op de buitenplaats aanwezige opstallen en de visuele samenhang tussen de onderdelen
- wegens de relatie tot de omgeving
- wegens de zeldzaamheid

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 22832

Status rijksmonument
Inschrijving register* 10 mei 1967
Kadaster deel/nr 82898/88

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Laag-Keppel Bronckhorst Gelderland

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Keppel D 1081

Omschrijving**

Bij het hek van de oprijlaan een zandstenen pomp met schildhoudende leeuw (XVIII c).

Fraai bouwwerk van eenvoudige doch harmonische architectuur en van oudheidkundige waarde.

Hoofdcategorie Subcategorie Functie
Kastelen, landhuizen en parken Tuin, park en plantsoen Tuinsieraad

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 22834

Status rijksmonument
Inschrijving register* 10 mei 1967
Kadaster deel/nr 82898/40

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Laag-Keppel Bronckhorst Gelderland

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Keppel D 1035

Omschrijving**

DIENSTHUISJE van het kasteel (XIXc) van begane-grond onder schilddak. Frontonvormig omlopende kroonlijst.

Gebouw van eenvoudige doch harmonische architectuur en van oudheidkundige waarde.

Hoofdcategorie Subcategorie Functie
Woningen en woningbouwcomplexen Dienstwoning(K)

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 22838

Status rijksmonument
Inschrijving register* 12 augustus 1976
Kadaster deel/nr 82898/55

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Laag-Keppel Bronckhorst Gelderland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Laag-Keppel Aan de Oude IJssel

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Keppel D 824

Omschrijving**

Watermolen, in de huidige vorm midden 19e eeuw. Spinnekopmolen, 19e eeuw, hier geplaatst 1969.

Hoofdcategorie Subcategorie Functie
Boerderijen, molens en bedrijven Industrie- en poldermolen

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 528692

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	19 september 2005
Kadaster deel/nr	82913/50

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Laag-Keppel	Bronckhorst	Gelderland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Laag-Keppel	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Keppel	D			1035

*Omschrijving***

Omschrijving

Op een vrijwel vierkante plattegrond gelegen KASTEEL van drie bouwlagen hoog, opgetrokken van rode baksteen met sierende details in natuursteen. Het gebouw bestaat uit een voorvleugel met vooruitspringende middenpartij (1615, gewijzigd omstreeks 1777), een rechterzijvleugel of IJsselvleugel (XIV, gewijzigd tussen 1743 en 1750 en nogmaals in 1850) waar een donjon (vier bouwlagen, XIV, herbouwd in 1614) deel van uitmaakt, een linkerzijvleugel of Zaalvleugel (1619-1620, gewijzigd in 1781-1782) en een achtervleugel (ca 1850), alles rond een binnenplaats. Het kasteel ligt binnen een omgrachting en is via een dam toegankelijk. EXTERIEUR. De voorvleugel of poortgebouw is opgetrokken van rode baksteen en met horizontale natuurstenen waterlijsten en geschilderde banden versierd. Zij bevat de toegang en wordt bekroond door een topgevel in Vredeman de Vries trant met gecanneleerde Ionische zuiltjes op hoge voetstukken met diamantkoppen en een piron als afsluiting, voluten langs de daklijst, oculi, onderling verbonden met natuurstenen banden en beeldhouwde frontons boven het verdiepingsvenster en op de geveltop. Het beeldhouwwerk in het fronton boven het verdiepingsvenster is secundair verwerkt. De ingang is in 1777 naar het midden van de gevel verplaatst en kreeg een hoge dubbele deur met zware classicistische segmentvormige omlijsting geflankeerd door roedevensters. Op de verdieping drie vensters met roedeverdeling. Tussen de vensters van hal en verdieping zijn plaquettes met een guirlande ingemetseld van hetzelfde type als op de piëdestals op de dam (zie hiervoor onderdeel 8). Sporen van waterlijsten en van vroeg 17de-eeuwse vensters zijn zichtbaar. In de gevel in jaartalankers 1615 en een steentje met: ' Dit huis hef t gemackt meister Willem van Bommel'. De gevel aan binnenplaatszijde vertoont sporen van dichtgezette vensters; op de bovenste verdieping dichtgemetselde openingen op een waterlijst: sporen van een verbindingsgang of weergang. De gevel wordt met een trapgevel afgesloten. In de hoek tussen de voorvleugel en de zaalvleugel staat een traptoren met vensters onder getoogde of rondboog strekken. Op de een na hoogste geleding een hijsluik. In de top vensters in ronde nissen. De toren wordt met een helmdak afgesloten. Op de wijzerplaat van de klok staat het jaartal 1814. De

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

zaalvleugel bestaat uit drie verdiepingen en een met leien gedekte kap. Op de hoeken veelzijdig uitgebouwde hoektorens. De kelderverdieping is opgetrokken van verschillende maten baksteen, samenhangend met verschillende bouwperiodes. Hierin een aantal vensters waarvan de meest oostelijke in rondboognissen. Het baksteenwerk is versierd met geschilderde banden die zich over de torentjes voortzetten. In de nissen met gedrukte boog roedevensters (XIX) ter vervanging van de oorspronkelijke kruisvensters. In het dakvlak dakkapellen onder op het hoofddak aanlopend samengesteld dakje met piron. De noordoost toren op een natuurstenen, laat gotische draagsteen, heeft lang gerekte nissen met 19de-eeuwse vensters en wordt met een helmdak afgesloten. De zuidoostelijke toren rijst uit de gracht op, is forser dan zijn tegenhanger, heeft eveneens vensters in ronde nissen en wordt met een helmdak afgesloten. Aan voorpleinzijde heeft de zaalvleugel een over twee verdiepingen opgaande, geprofileerde korfboog waarin per verdieping een venster. Aan de achter- of zuidoostzijde wordt de zaalvleugel gedomineerd door een hoge, veelhoekige schoorsteen en vensters in rondboognissen. De benedenvensters zijn blind. Aan binnenplaatszijde zijn de vensters van de zaal in 1781-1782 gedicht ten behoeve van een collectie portretten die toen in de zaal werd aangebracht. Jaartalankers met 1619. De donjon op de noordwesthoek van het kasteel bestaat uit een kelderverdieping, drie woonverdiepingen en een kap. Het baksteenwerk is met geschilderde banden verlevendigd. Vensters in boognissen. Ingezwent schilddak met leien gedekt. Dakkapellen. Onder de dakrand duivengaten. In de noordwestmuur een gevelsteentje met: ' Dit werck het gemackt M. Willem van Bommel Ao 1614'. De IJsselvleugel bestaat uit drie verdiepingen en een kap. De verschillen in het metselwerk wijzen op de verschillende verbouwingen die deze vleugel in de loop der tijden heeft ondergaan. In het rechtergedeelte vensters met kleine roedeverdeling (omstreeks 1750). In het linkerdeel achtruitsvensters uit het midden van de 19de eeuw. Aan de achterzijde is de IJsselvleugel vier traveeën breed. Het baksteenwerk van het onderste deel is van een groter formaat dan daarboven. In deze gevels enkele blindnissen en vensters met kleine roedeverdeling. Aan binnenplaatszijde eveneens vensters met kleine roedeverdeling en 'Renovatum MDCCL'. Voorts bevindt zich aan deze kant de uitgebouwde keuken (voorheen poetskamer) die omstreeks 1850 werd toegevoegd. Omstreeks 1850 werd het gebouw met een achtervleugel gesloten. Op kelderniveau oude baksteen. Daarboven 19de-eeuws baksteenwerk met achtruitsvensters. De zaal- en achtervleugel liggen samen onder een omlopend schilddak dat aan de noordwestkant aansluit op de donjon (dakmoet van oorspronkelijke hoogte nog zichtbaar) en aan de andere zijde tegen de zaalvleugel. Aan binnenplaatszijde achtruitsvensters, blinde nissen en een steentje met 1850. Van het INTERIEUR is het volgende vermeldenswaard. De kelders met ribloze kruisgewelven tussen gordelbogen, ton- en troggewelven behoren tot de oudst bewaard gebleven delen van het kasteel. In de donjon zijn sinds 1762 de keukens ondergebracht. Een voedsellift die in verbinding stond met de daarboven gelegen eetkamer (thans Muziekkamer) is dichtgezet. De ruimte waar het liftje zich bevond was oorspronkelijk een inmurige trap van de donjon. Op de hoofdverdieping is de Hal in 1777 vergroot en symmetrisch ingedeeld met deuren en schijndeuren. In 1781-1782 volgden de stucdecoraties door Joseph Peretti met versiering met jachtattributen en attributen van kunsten en wetenschap aan geploide strikken. Onder het plafond loopt een gestucte lijst met acanthusmotieven. Het plafond zelf, een ovale gedrongen koepel, is gedecoreerd met om elkaar slingerende linten, rozetten en guirlandes. Een groot rozet omgeven door een brede profiellijst vormt het middenstuk. Vanuit de hal leidt een gesneden eikenhouten trap met bordes op naar de Zaal. In de tweede helft van de 17de eeuw kreeg de Zaal een rijk gedecoreerde schouw met het portret van Adriaan Werner van Pallandt en diens kwartierwapens. Ten behoeve van een reeks vorsten- en familieportretten zijn de vensters aan binnenplaatszijde in 1781-1782 gedicht. Plafond met geprofileerde stuclijsten en guirlandes versierd. Aan weerskanten van de schouw een deur waarvan de linker naar het volgende vertrek leidt, de Biljartkamer. In het begin van de 19de eeuw is dit vertrek opnieuw gedecoreerd met papierbehang dat is bedrukt met een geometrisch patroon van geploide draperieën in geelbruine tinten en randen van opgenomen grijswit kantwerk op een zwarte ondergrond. De deuren naar de Zaal en een achtertrap kregen een dessus-de-porte met een polychrome klassieke voorstelling op een zwart fond in empirestijl. Het witte plafond met eenvoudige middendecoratie sluit op de wanden aan met een geel geschilderde koof die in de hoeken wordt verlevendigd met wit gestucte bladertakken en in het

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

midden een rozet. Het paraplugewelf in de oostelijke hoektoren is versierd met stucwerk in de gewelfvelden van een schelp en gekanteelde vaas. Via een trappenhuis achter de kleine hall en een gang (1743-1750) zijn de vertrekken in de IJsselvleugel te bereiken. De meeste kamers zijn van 18de-eeuwse schouwen, deuren en omlijstingen voorzien. Vermeldenswaard zijn de Gobelinkamer op de zuidhoek met vijf 18de-eeuwse tapijten voorzien van voorstellingen van kastelen en vogels in een landschap; de Eetkamer met beschilderd behang van vazen en dieren in trompe l'oeil techniek en de Muziekkamer met beschilderd behang uit 1746, met landschappen door Dirk Dalens III (1688-1753), afkomstig van een huis aan de Herengracht te Amsterdam. De donjon biedt plaats aan de Blauwe Salon, overkluisd door twee ribloze kruisgewelven tussen een brede gordelboog. De aanzet van de bogen wordt door consoles in renaissancevormen opgevangen. Het decoratieve stucwerk, bestaande uit trofeeën met muziekattributen, medaillons met guirlandes en linten, vazen met bloemslingers en bladlijsten is in 1781-1782 naar ontwerp van Joseph Peretti tot stand gekomen. Op de overige verdiepingen bevinden zich voornamelijk slaapkamers. De kappen zijn, met uitzondering van die van de donjon en entree, alle omstreeks 1900 vernieuwd.

Waardering

Het KASTEEL Keppel behorend tot de historische buitenplaats Keppel is van bijzonder cultuurhistorisch en architectonisch belang:

- wegens de ouderdom
- wegens de verschillende bouwfasen vanaf de 14de tot en met de 19de eeuw die elk hun eigen karakter bewaard hebben
- wegens de plaats die het kasteel inneemt in de regionale geschiedenis
- wegens de intact gebleven indeling van het interieur
- wegens een aantal met name genoemde interieuronderdelen
- wegens de ensemblewaarde als onderdeel van de buitenplaats

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Kasteel, buitenplaats

Functie

Kasteel

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 528693

Status rijksmonument
Inschrijving register* 19 september 2005
Kadaster deel/nr 82913/40

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Hummelo, Laag-Keppel Bronckhorst Gelderland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Laag-Keppel BY Dorpsstraat LK 41

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Hummelo	C			1470
Hummelo	C			1471
Keppel	D			1028
Keppel	D			1062
Keppel	D			1081
Keppel	D			1082
Keppel	D			540
Keppel	D			838
Hummelo	C			1258
Hummelo	C			1081
Keppel	D			792
Keppel	D			832
Keppel	D			987
Keppel	D			824
Keppel	D			917
Keppel	D			822
Keppel	D			994
Keppel	D			755
Keppel	D			1035
Keppel	D			985
Keppel	D			712

Omschrijving**

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Omschrijving

De HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG van Keppel bestaat uit een aantal karakteristieke componenten, te weten: het landschapspark ten noorden en zuiden van het kasteel met een aantal doorzichten en solitairtussen de beide (deels gedempte) armen van de Oude IJssel en afgesloten met een gracht aan de zijde van het dorp, voornamelijk naar ontwerp van Dirk Wattez uit 1880; het driehoekige terrein ten noorden van de Oude IJssel en ten zuiden van de weg van Doesburg en Doetinchem dat sedert 1774 en (in het laatst van de 20ste eeuw) weer met een landschappelijke aanleg is ingeplant; het 18de-eeuwse Sterrenbos ten noorden van de weg van Doesburg naar Doetinchem en de 18de-eeuwse moestuin ten westen van de dorpskern. De tuin- en parkaanleg bevat de volgende elementen van historisch belang:

- de middeleeuwse omgrachting rond het kasteel, waarin een toegangsdam is opgenomen (zie hiervoor onderdeel 8)
- de restant van de middeleeuwse omgrachting rond de voorburcht, thans alleen nog zichtbaar achter het bijgebouw (zie hiervoor onderdeel 3)
- de ten zuidoosten van het kasteel gelegen houten viskaar
- het zicht vanaf de voorgevel van het kasteel in noordelijke richting over het gazon naar de brug over de Oude IJssel en de Gouden Leeuw
- het zicht vanaf de noordelijke vleugel in noordelijke richting over de weg Doesburg-Doetinchem naar het Sterrenbos
- het zicht in (noord)oostelijke richting over de punt van de gracht naar de noordelijke uiterwaard van de Oude IJssel en het driehoekige terrein met landschappelijke aanleg
- het zicht vanaf de zuidoostelijke gevel van het kasteel in zuidelijke richting over het IJsseldal
- eenzelfde zicht maar door een boomgroep van het vorige zicht gescheiden
- een zicht in westelijke richting naar de watermolen en het dal van de Oude IJssel
- het terrein ten noordwesten van het kasteel (de voormalige voorburcht en het voorplein) met een gazon en hoog opgaande beplanting die de dienstgebouwen aan het oog onttrekt. Een gebogen pad loopt richting voetbrug met hek (zie hiervoor onderdeel 7) en vervolgt zijn route noordwaarts langs de rand van het terrein, achter de tennisbaan en de overgebleven omgrachting langs waar hij samenvalt met een rechte laan, overblijfsel van de 18de-eeuwse lanenstructuur rond het kasteel.
- het terrein ten zuidoosten van het kasteel, begrensd door twee (deels gedempte) armen van de Oude IJssel en aan de noordkant door een rechte laan, overblijfsel van de 18de-eeuwse lanenstructuur rond het kasteel. Het wandelbos met slingerpaden uit het ontwerp van Wattez is goed herkenbaar. Het bos zelf is voor een groot deel in WO II gekapt en direct daarna weer ingeplant.
- het Sterrenbos ten noorden van de weg van Doesburg naar Doetinchem uit het midden van de 18de eeuw, dat aan de oostzijde wordt begrensd door de Ruurlose Allee. Vijf paden leiden nog naar de heuveltop. Van het ooit cirkelvormige pad aan de voet van de heuvel is driekwart over. Een van de lanen biedt zicht op het kasteel.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- de moestuin ten westen van de dorpskern. Trapeziumvormig terrein aan drie zijden door water omgeven (de rivier en twee sloten). Aan de vierde kant is de sloot in de jaren vijftig van de 20ste eeuw gedempt. Op 18de-eeuwse kaarten is dit terrein dat vanouds als moestuin bij het kasteel functioneerde, van een vakkenindeling voorzien en met (fruit)bomen beplant. Op het terrein, dat thans als kwekerij in gebruik is, staat een hoge kas en een gemetselde koude bak, beide uit het begin van de 20ste eeuw.

Waardering

De TUIN- EN PARKAANLEG behorend tot de historische buitenplaats Keppel is van algemeen cultuurhistorisch en tuinhistorisch belang:

- wegens de aanwezigheid van middeleeuwse en 18de-eeuwse elementen in de aanleg
- wegens de aanwezigheid van een 18de-eeuws Sterrenbos, via een van de zichtlijnen met het kasteel verbonden
- wegens de aanwezigheid van een 18de-eeuwse moestuin, functioneel met het kasteel verbonden
- wegens het in grote lijnen bewaard gebleven landschapspark met zichten rond het kasteel uit 1880 naar ontwerp van Dirk Wattez
- wegens de visueel ruimtelijke context waarin de gebouwen een bewuste plaats hebben

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 528694

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	19 september 2005
Kadaster deel/nr	82913/31

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
Laag-Keppel		Bronckhorst		Gelderland			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Dorpsstraat LK	37			6998 AA	Laag-Keppel		
Dorpsstraat LK	39			6998 AA	Laag-Keppel		
Kadastrale gemeente*		Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel	
Keppel		D				1035	

Omschrijving**

Omschrijving

BIJGEBOUW op lichtgebogen plattegrond tegen laat gotische, overhoeks geplaatste TOREN. De toren en het aangrenzende deel is bewoond. In oorsprong middeleeuws bouwwerk dat deel heeft uitgemaakt van de bebouwing op de voorburcht. Het aan de zuidwestkant van de voorburcht gelegen bijgebouw is aan het eind van de 18de eeuw afgebroken. Het noordoostelijke bijgebouw bestond uit een woongedeelte aan de ingangzijde van de voorburcht, een terugliggend schuurgedeelte met stal en een weer uitspringend deel. In de noordoosthoek is de middeleeuwse Dieventoren opgenomen. Aan het eind van de 18de eeuw is het terug liggende deel gelijk getrokken met de overige bouwdelen. Het gebouw is opgetrokken van rode baksteen, met gebosseerd gemetselde hoekpilasters, onder lang, met blauwe pannen gedekt schilddak. De eveneens uit rode baksteen opgetrokken forse toren heeft een ingesnoerde spits met leien gedekt. De gevel aan voorpleinzijde is geleed met ovale vensters, rondboogvensters en -deuren van verschillend formaat, waarvan enkele dubbele deuren. De middelste in een risaliet waarboven een houten zonnwijzer onder segmentboogvormig fronton met een uurbecijfering van 11 tot 9 (21) en een stijl met driehoekszijde. In het woongedeelte uiterst links bevinden zich twee deuren naast elkaar waarvan de rechter in de 20ste eeuw is bijgemaakt. De gevel aan kasteelzijde en een gedeelte van de achtergevel zijn begrensd door water, deel van de voormalige omgrachting. Het oostelijk deel van de vrijwel blinde achtergevel wordt door steunberen geleed. Het baksteenwerk van de Dieventoren en van het aansluitende stuk dateert voor het onderste gedeelte uit de 14de eeuw. In het aansluitende deel halve kruiskozijnen in korfboognis. In het interieur zijn de kelders van de Dieventoren (voorheen gevangenis) en het aanpalende gedeelte overwelfd met ribloze kruisgewelven tussen gordelbogen. Venster met diefijzers en een stenen brits in de hoek van de voormalige gevangenis. Op de begane grond hebben beide vertrekken een samengestelde balklaag. In het overige deel van het gebouw zijn onder meer de stallen opgenomen. Van de paardenstal zijn de boxen met houten schotten en

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

aan ijzere haken van het plafond afhangende houten palen bewaard gebleven.

Waardering

BIJGEBOUW MET DIEVENTOREN, behorend tot de historische buitenplaats Keppel is van algemeen architectonisch, cultuurhistorisch en stedenbouwkundig belang

- wegens de ouderdom
- wegens de beeldbepalende waarde
- wegens de toegepaste materialen en constructies
- wegens de functie
- wegens de sociaal-historische samenhang met het kasteel
- wegens de functioneel ruimtelijke samenhang met de overige gebouwen op de buitenplaats

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Bijgebouwen kastelen enz.

Functie

Bijgebouw

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 528695

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	19 september 2005
Kadaster deel/nr	82913/23

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Laag-Keppel	Bronckhorst	Gelderland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Laag-Keppel	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Keppel	D			1035

*Omschrijving***

Omschrijving

DIENSTWONING bij het toegangshek met brug (zie hiervoor onderdeel 6) horend bij het kasteel Keppel uit het laatste kwart van de 19de eeuw ter plaatse van een ouder gebouw. Gebouw van een bouwlaag en een kapverdieping hoog, op rechthoekige plattegrond. Het huis is opgetrokken van rode baksteen met gebosseerd gemetselde pilasters op de hoeken en heeft een met blauwe pannen gedekt schilddak. Middenrisaliet waarboven de kroonlijst frontonvormig oploopt. Zesruitsvensters en een eenvoudige deur met gedeeld bovenlicht.

Waardering

DIENSTWONING behorend tot de historische buitenplaats Keppel is van cultuurhistorisch en stedenbouwkundig belang

- wegens de ouderdom
- wegens het type
- wegens de functioneel ruimtelijke relatie tot de overige gebouwen op de buitenplaats

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
Woningen en woningbouwcomplexen	Dienstwoning(K)	

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 528696

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	19 september 2005
Kadaster deel/nr	82912/189

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Laag-Keppel	Bronckhorst	Gelderland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Laag-Keppel	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Keppel	D			1035

*Omschrijving***

Omschrijving

Voormalig KOETSHUIS bij het toegangshek met brug (zie hiervoor onderdeel 6) tegenover de dienstwoning (zie hiervoor onderdeel 4). Gebouw uit het derde kwart van de 19de eeuw op rechthoekige plattegrond, opgetrokken van rode baksteen onder met blauwe pannen gedekt zadeldak. De voorgevel eindigt met een tuitgevel. In de gevel middenrisaliet met een dubbele deur in omlijsting met gedrukte boog en sluitsteen met leeuwenkop. Hierboven een driedelig venster waarvan het middendeel met halfronde beëindiging. Terzijde twee liggende ovale vensters en twee deuren met half rond bovenlicht. Zijgevels met getoogde deuren en vensters. In het inwendige een driebeukige verdeling met dekbalkgebint.

Waardering

Voormalig KOETSHUIS behorend tot de historische buitenplaats Keppel is van cultuurhistorisch en stedenbouwkundig belang

- wegens de ouderdom
- wegens het type
- wegens de functioneel ruimtelijke relatie tot de overige gebouwen op de buitenplaats

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
Kastelen, landhuizen en parken	Bijgebouwen kastelen enz.	Koetshuis(L)

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 528697

Status rijksmonument
Inschrijving register* 19 september 2005
Kadaster deel/nr 82912/184

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Laag-Keppel Bronckhorst Gelderland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Laag-Keppel

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Keppel D 1035

Omschrijving**

Omschrijving

Aan het begin van de oprijlaan bij de Dorpsstraat een 18de-eeuwse TOEGANGSHEK MET BRUG bestaande uit een gemetselde boog over de gracht, waarop zandstenen pijlers met guirlandes versierd. Hiertussen een smeedijzeren balustrade met een reeks opengewerkte balusters. Het toegangshek bestaat uit twee draaibare vleugels tussen smeedijzeren posten. Op de hekposten het gecombineerde wapen Keppel en Van Pallandt. Bekroning met een zwaan.

Waardering

TOEGANGSHEK MET BRUG behorend tot de historische buitenplaats Keppel van algemeen belang:

- wegens de ouderdom
- wegens het type
- wegens de functioneel ruimtelijke relatie tot de buitenplaats
- wegens de stedenbouwkundige waarde

Hoofdcategorie Subcategorie Functie
Kastelen, landhuizen en parken Tuin, park en plantsoen

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 528698

Status rijksmonument
Inschrijving register* 19 september 2005
Kadaster deel/nr 82912/177

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Laag-Keppel Bronckhorst Gelderland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Laag-Keppel

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Keppel D 712

Omschrijving**

Omschrijving

IJzeren VOETBRUG MET HEK uit 1898 over de gracht aan de noordkant van het kasteel als korte verbinding met de Dorpsstraat vanuit het kasteelpark. De brug bestaat uit twee ijzeren liggers met dammetje halverwege waar de ijzeren brug overheen gelegd is. Balustrade bestaande uit dubbele vaasvormige balusters, onderling door staven verbonden. Op de brug een ijzeren spijlenhek tussen twee hekpalen met dennenappelbekroning. Op de bovenste regel van het hek '18 Wilhelmina 98' met kroon.

Waardering

VOETBRUG MET HEK behorend tot de historische buitenplaats Keppel van algemeen belang:

- wegens de ouderdom
- wegens het type
- wegens de functioneel ruimtelijke relatie tot de buitenplaats
- wegens de stedenbouwkundige waarde

Hoofdcategorie Subcategorie Functie
Kastelen, landhuizen en parken Tuin, park en plantsoen

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 528699

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	19 september 2005
Kadaster deel/nr	82912/171

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Laag-Keppel	Bronckhorst	Gelderland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Laag-Keppel	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Keppel	D			1035

*Omschrijving***

Omschrijving

Gemetselde DAM in de gracht rond het kasteel die toegang biedt tot het gebouw. Terzijde aan de rechterkant een trap en aan de linkerkant een glooiend pad die naar toegangen in de kelderverdieping leiden. Als afsluiting van de Dam een hek met ijzeren balusters tussen zandstenen pijlers met guirlandes versierd (derde kwart 18de eeuw).

Waardering

DAM behorend tot de historische buitenplaats Keppel van algemeen belang:

- wegens de ouderdom
- wegens het type
- wegens de functioneel ruimtelijke relatie tot de buitenplaats
- wegens de stedenbouwkundige waarde

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
Kastelen, landhuizen en parken	Tuin, park en plantsoen	

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument